

Feodalismi ja nyky- aika vastakkain

José Cardoso Pires: *Kruununperijä*. Gummerus 1974.

José Cardoso Pires kuuluu Portugalin huomattavimpiin nykykirjailijoihin. Hänen teoksensa ovat saavuttaneet menestystä paitsi portugalinkielisessä maailmassa myös muualla, mm. Ranskassa ja Englannissa.

Nyt käännetty ”Kruununperijä” on Piresin merkittävimpiä teoksia. Se on kuvaus Gafeirasta, rappeutuvasta feodaalisesta kylästä, jossa kirjailija metsästysretkensä yhteydessä alkaa selvittää paikalliseen kartanonherraan liittyviä salaperäisiä tapahtumia. Tästä kaikesta muodostuu erittäin monitasoinen ja -tyylinen kertomus, jossa kylän ja sitä hallitsevan kartanon elämä vähä vähältä piirtyy lukijan tarkasteltavaksi.

Teokseen, varsinkin sen nimistöön, liittyy runsaasti symboliikkaa, jonka tunteminen auttaa kirjailijan sanoman ymmärtämisessä. Niinpä kylän nimi Gafeira juontuu sanasta gafo, joka tarkoittaa spitaalista, rupista, kuvannollisesti pilaantunutta ja inhottavaa. Nykyajan ja feodaalisen järjestyksen välinen kontrasti tulee selvästi esiin; kartanonherra Tomás Manuel ei liene Portugalin oloissa lainkaan poikkeuksellinen ihmistyyppi, niin omituiselta kuin hä-

nen olemuksensa meikäläisestä lukijasta saattaa vaikuttaakin.

Rakenteeltaan ja tyyliiltään ”Kruununperijä” on varsin moderni ja esteettisesti mielenkiintoinen. Tässä piilee kuitenkin eräs heikkous: kerronnan symbolisuus ja monitasoisuus tekee teoksen kansallisen ja hyvinkin ajankohtaisen problematiikan jokseenkin vaikeaselkoiseksi suomalaisen lukijan kannalta. Voi hyvin ymmärtää, että romaaniteknisistä kokeiluista kiinnostuneita ranskalaisia ”Kruununperijä” on ihasuttanut: teos valittiin Ranskassa yhdeksi vuoden 1970 parhaista ulkomaisista kirjoista.

Portugalin kirjallisuus on käännöksiensä puuttuessa maassamme lähes täysin tuntematon. Tässä mielessä Ilse v. Hellensin kääntämä ”Kruununperijä” on tärkeä kirja. Käännös vaikuttaa melko onnistuneelta, ainakin Piresin ilmaisusta saa sen perusteella varsin persoonallisen kuvan. Nyt voidaan vain jäädä odottamaan Portugalin uudemman runouden mestarin Fernando Pessoa'n käännösvalikoimaa, joka on luvassa tänä syksynä Pentti Saaritsan tulkitsemana.

SIMO MANNILA